

B Theater
ArtEZ hogeschool voor de kunsten

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
28 en 29 oktober 2014*

Utrecht
December 2014
www.AeQui.nl
Evaluatiebureau voor het hoger onderwijs

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Samenvatting	4
Colofon	7
Inleiding	8
Beoogde eindkwalificaties.....	10
Programma	13
Personeel.....	19
Voorzieningen	21
Kwaliteitszorg.....	24
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	26
Bijlagen	31
Bijlage 1 Visitatiecommissie	32
Bijlage 2 Programma visitatie.....	33
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens.....	34
Bijlage 4 Bestudeerde documenten	35
Bijlage 5 Onafhankelijkheidsverklaringen	36

Samenvatting

Op 28 en 29 oktober 2014 is de hbo-Bachelor Theater van ArtEZ hogeschool voor de kunsten gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is goed.

De vierjarige opleiding Bachelor Theater is een vakopleiding die de acteur ziet als kunstenaar. Dit betekent dat er veel belang wordt gehecht aan intensieve begeleiding van individuele studenten bij de ontwikkeling van hun eigen artistieke visie en persoonlijke zeggingskracht. De opleiding leidt studenten op tot beroepsmatige zelfstandigheid en mentale weerbaarheid waardoor zij vanuit een eigen visie een wezenlijke rol kunnen spelen in de beroepspraktijk. De opleiding leidt acteurs op die open staan voor de wereld om hen heen en die gesteund door vakmanschap en in hechte samenwerking op zoek zijn naar het geven van vorm en inhoud aan spel. De opleiding profileert zich nadrukkelijk als opleiding tot acteur en niet als opleiding tot theatermaker. Studenten die dat willen, krijgen middels de vrije studieruimte en het minorprogramma de ruimte zich te verdiepen in het theater maken.

Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt de beoogde eindkwalificaties (standaard 1) als **goed**. De visitatiecommissie stelt vast dat de opleiding aansluit bij het landelijke opleidingsprofiel Theater. Het profiel wordt op dit moment herijkt. De opleiding is zelf eveneens een traject gestart waarin het formuleren en aanscherpen van het profiel centraal staat. Hiertoe is een curriculumcommissie in het leven geroepen en zijn (en worden) diverse bijeenkomsten met interne en externe betrokkenen belegd.

De commissie stelt vast dat de opleiding zich zeer bewust is van relevante ontwikkelingen in de beroepspraktijk en een zeer goede relatie met het werkveld heeft. De commissie constateert dat de opleiding een helder en eigen profiel heeft dat door de relevante stakeholders wordt gedeeld. Het dna van de Arnhemse acteur wordt gekenmerkt door vakmanschap en eigenheid.

Programma

De commissie beoordeelt de standaarden, verbonden aan het programma als **goed** (standaard 3 en 4) of **excellent** (standaard 2, 5 en 6). Standaard 7 beoordeelt de commissie als **voldoende**. De visitatiecommissie stelt vast dat het programma de studenten in staat stelt de eindkwalificaties te bereiken. In de afgelopen periode is in het programma meer aandacht gekomen voor onderzoek en theorie, internationalisering en de relatie met de beroepspraktijk. De commissie heeft daar waardering voor.

De commissie beoordeelt de relatie met de beroepspraktijk als excellent. Dit krijgt vorm in de inbreng van docenten die werkzaam zijn in de praktijk, de voorstellingen, de stage in het vierde jaar en samenwerking met diverse productiehuisen en toneelgroepen die representatief zijn voor het landelijke werkveld, maar

ook daarbuiten. Bovendien volgen studenten de daartoe ingevoerde leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk. De samenhang in het programma wordt bewaakt middels vijf leerlijnen. De commissie stelt tot haar tevredenheid vast dat ook tussen vakken steeds meer samenhang ontstaat. Tijdens de visitatie is gebleken dat de opleiding een duidelijke visie op praktijkgericht onderzoek heeft geformuleerd. Dit staat ten dienste van het vak van acteur.

De commissie beoordeelt de studeerbaarheid en het instroombeleid als excellent. De studeerbaarheid van het intensieve programma wordt continu bewaakt. De intensieve begeleiding van en het directe contact met studenten maakt dit mogelijk. Het instroombeleid kent een zeer zorgvuldige selectieprocedure. De werkwijze van deze procedure is gelijk aan de werkwijze tijdens de opleiding. Tevens speelt de opleiding actief in op talentontwikkeling door een bijdrage aan vooropleidingen. Daardoor krijgen studenten een goed beeld van wat zij tijdens de opleiding kunnen verwachten.

Personeel

De commissie beoordeelt de standaarden die samenhangen met het personeel – 8 en 10 – als **goed**. Standaard 9 wordt beoordeeld als **excellent**. De visitatiecommissie heeft grote waardering voor het personeelsbeleid. De inzet van uitstekend gekwalificeerde, ervaren docenten die werkzaam zijn in de praktijk en daarin een hoog gewaardeerde positie hebben verworven is een belangrijk onderdeel daarvan. Tijdens de visitatie is bevestigd dat de kracht van de docenten naar voren komt in hun eigen vakmanschap en hun inzet in en relatie met het werkveld. Bovendien zijn de docenten enthousiast en toegewijd. Dit is ook door studenten bevestigd. Er is aandacht voor professionalisering van en uitwisseling tussen docenten. De oplei-

ding beschikt in dat kader over een groot netwerk van nieuwe (gast) docenten uit het werkveld.

Voorzieningen

De commissie beoordeelt standaarden 11 (materiële voorzieningen) als **voldoende** en standaard 12 (studie-begeleiding) als **excellent**.

De opleiding heeft in de kritische reflectie geconstateerd dat de faciliteiten van het gebouw adequaat zijn maar dat niet toereikend voor de verschillende gebruiksfuncties die dit specifieke onderwijs met zich meebrengt. Tijdens de visitatie is dit bevestigd. De commissie stelt tegelijkertijd vast dat het opleidings- en faculteitsmanagement actief probeert oplossingen te vinden en een investeringsvoorstel heeft opgesteld. De commissie ondersteunt het management in deze zoektocht.

De commissie is onder de indruk van de intensieve begeleiding van studenten. Daarbij spelen de docenten en de mentoren een belangrijke rol. De begeleiding wordt bovendien door studenten zeer gewaardeerd. Ook voor studenten met een functiebeperking is voorzien in goede begeleiding. Daarbij staat maatwerk centraal. De informatievoorziening aan studenten is voldoende.

Kwaliteitszorg

De commissie beoordeelt de standaarden verbonden aan kwaliteitszorg (13, 14 en 15) als **goed**. De visitatiecommissie is van mening dat er een goed kwaliteitszorgsysteem is. Op facultair en opleidingsniveau wordt structureel en gestructureerd gemeten. Deze metingen leiden tot aantoonbare verbetermaatregelen. Ook worden de stakeholders betrokken bij (de kwaliteitszorg van) de opleiding. Zowel formeel als informeel is er veel contact. Studenten voelen zich zeer gehoord door en betrokken bij de opleiding.

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn door het panel positief beoordeeld (voldoende, goed en excellent) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de Bachelor Theater.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, december 2014

drs, L. W.J.M. Janssen
Voorzitter

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 16) als **goed**.

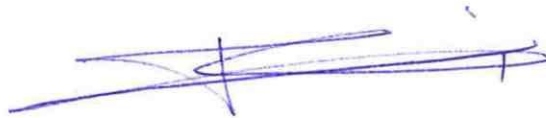
De opleiding heeft een eigen visie op toetsing. De docentenvergadering staat hierin centraal. Er is veel aandacht voor de individuele student, wat aansluit bij de uitgangspunten van de opleiding.

Er is een transparant en coherent toetsbeleid dat door iedereen wordt gedragen en gevolgd. De opleiding wordt in het vierde jaar afgerond met de stage, de minor, de afstudeervoorstelling en de scriptie. De commissie is onder de indruk van het goede eindniveau van de bestudeerde scripties. Ook de bekeken voorstellingen zijn van goed en volwaardig niveau. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de scripties krachtig en persoonlijk ingevuld worden en een directe bijdrage leveren aan de eigen ontwikkeling van de student als acteur. Dit past bij de visie van de opleiding op praktijkgericht onderzoek.

Aanbevelingen

De commissie heeft in het rapport de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- De commissie raadt de opleiding aan de competentie onderzoekend vermogen toe te voegen aan de eindkwalificaties.
- De commissie beveelt de opleiding in dat kader aan de samenwerking met het lectoraat Theorie in de kunsten en Kunsteducatie te versterken.
- Tevens raadt de commissie de opleiding aan om in de scripties de verantwoording over de gevolgde onderzoekswijze meer expliciet te maken zonder de eigenheid te verliezen.
- De commissie raadt de examencommissie aan een meer nadrukkelijke positie in te nemen in de verdere professionalisering van de toetsing en de transparantie van de toetsing, zoals het vaker steekproefsgewijs beoordelen van scripties en voorstellingen.

drs. T. Buising
Secretaris

Overzicht

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling
Beoogde eindkwalificaties 1. Beoogde eindkwalificaties	<i>Goed</i>
Programma 2. Oriëntatie van het programma 3. Inhoud van het programma 4. Vormgeving van het programma 5. Instroom 6. Studeerbaarheid 7. Omvang en duur	<i>Excellent</i> <i>Goed</i> <i>Goed</i> <i>Excellent</i> <i>Excellent</i> <i>Voldoet</i>
Personeel 8. Doeltreffend personeelsbeleid 9. Het personeel is gekwalificeerd 10. De omvang van het personeel is toereikend	<i>Goed</i> <i>Excellent</i> <i>Goed</i>
Voorzieningen 11. Materiële voorzieningen 12. Studiebegeleiding	<i>Voldoende</i> <i>Excellent</i>
Kwaliteitszorg 13. Evaluatie resultaten 14. Maatregelen tot verbetering 15. Betrekken van opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	<i>Goed</i> <i>Goed</i> <i>Goed</i>
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties 16.1 Toetsing 16.2 Gerealiseerde eindkwalificaties	<i>Goed</i> <i>Goed</i>
Totaalbeoordeling	Goed

Colofon

Instelling en opleiding

ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Adres: Onderlangs 9, 6812 CE Arnhem
Telefoon: (026) 35 356 35
Status instelling: bekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: niet aangevraagd

Opleiding: B Theater
Niveau: hbo-bachelor
Aantal studiepunten: 240 EC
Titel: Bachelor of Theatre
Locatie: Arnhem
Variant: voltijd
Croho-nummer: 34860
Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:
Lisa Janssen, voorzitter
Petra Blok, werkveld- en domeindeskundige
Jan van Gemert, werkveld- en domeindeskundige
Erwin Jans, werkveld- en domeindeskundige
Julie Peters, studentlid
Titia Buising, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
(030) 87 820 87
www.AeQui.nl

Inleiding

ArtEZ hogeschool voor de kunsten (ArtEZ) biedt bachelor- en masteropleidingen aan op het gebied van theater, beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, creative writing, dans en docentenopleidingen in de kunstvakken. Aan de hogeschool studeren circa drieduizend studenten. De hogeschool behoort tot de grote kunst-hogescholen van Nederland. De hogeschool is gevestigd in Enschede, Arnhem en Zwolle. Het onderwijs van ArtEZ is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten. De hogeschool wil studenten opleiden in een professionele rol die nauw aansluit bij hun talent, persoonlijkheid en ambities.

Het instituut

ArtEZ omvat vier faculteiten. De Bachelor Theater valt onder de faculteit Theater en Dans. De faculteit heeft opleidingen in Arnhem en Zwolle. De bacheloropleiding Theater wordt in Arnhem gegeven.

De faculteit Theater en Dans leidt studenten op tot zelfstandige professionals/kunstenaars die in staat zijn hun eigen(wijze) artistieke identiteit te ontwikkelen en in te zetten. Het zijn professionals die zowel vanuit (eigen) concepten als vanuit een opdracht kunnen werken en vanuit een onderzoekende en flexibele houding. Verschillen tussen studenten en opleidingen worden gerespecteerd. Leidende waarden van de faculteit zijn authenticiteit, auteurschap, reflectie, een onderzoekende houding en interactie met de samenleving.

Aan de hogeschool is een aantal lectoraten verbonden, die de verbinding vormen tussen de hedendaagse internationale kunstwereld en het kunstonderwijs van ArtEZ. De faculteit Theater en Dans werkt samen met het lectoraat Theorie in de Kunsten en Kunsteducatie.

De opleiding

De Bachelor Theater is een vierjarige bacheloropleiding (240 EC). De opleiding ziet, zo stelt de kritische reflectie, de acteur als vakman en als kunstenaar. Dit betekent dat er veel belang wordt gehecht aan intensieve begeleiding van individuele studenten bij de ontwikkeling van hun eigen artistieke visie en persoonlijke zeggingskracht. De opleiding leidt studenten op tot beroepsmatige zelfstandigheid en mentale weerbaarheid waardoor zij vanuit een eigen visie

een wezenlijke rol kunnen spelen in de beroepspraktijk.

De opleiding leidt acteurs op die open staan voor de wereld om hen heen en in hechte samenwerking op zoek zijn naar het geven van vorm en inhoud aan spel.

De opleiding hanteert het landelijke vastgestelde opleidingsprofiel Theater, uitstroomprofiel Acteur. De opleiding wil zich nadrukkelijk profileren als opleiding tot acteur en niet als opleiding tot theatermaker. Studenten die dat willen, krijgen middels de vrije studieruimte en het minorprogramma, de ruimte zich te verdiepen in het theatermaken.

Binnen het programma worden twee fasen en vijf leerlijnen onderscheiden. Het eerste jaar is de propedeutische fase. De hoofdfase omvat het tweede, derde en vierde jaar. Binnen de hoofdfase wordt onderscheid gemaakt in de vakfase (het tweede en derde jaar) en de afstudeerfase (het vierde jaar). De leerlijnen die onderscheiden worden, zijn de instrumentele leerlijn, de vaktechnische leerlijn, de theoretische leerlijn, de reflectieve leerlijn en de leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk.

De opleiding wordt in het vierde jaar afgerond met de stage, de minor, de scriptie en de afstudeervoorstelling.

De visitatie

ArtEZ heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met ArtEZ een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De hogeschool heeft twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek een aankondiging verspreid voor het geplande open spreekuur.

De visitatiecommissie heeft een keuze gemaakt van vijftien afstudeerwerken uit het totaal van afstudeerwerken dat de laatste twee jaar door studenten is geproduceerd en heeft deze beoordeeld. De resultaten hiervan zijn input geweest voor de gesprekken met de opleiding, zie hoofdstuk 6 van dit rapport.

De visitatie heeft op 28 en 29 oktober 2014 plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in concept toegestuurd aan de opleiding in december 2014, de reacties van de opleiding worden verwerkt tot de definitieve rapportage.

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleiding aansluit bij het landelijke opleidingsprofiel Theater. Dit profiel geldt voor alle bekostigde theateropleidingen en is tot stand gekomen na overleg met het werkveld. Het profiel wordt op dit moment herijkt. De opleiding is zelf eveneens een traject gestart waarin het formuleren en aanscherpen van het profiel centraal staat. Hiertoe is een curriculumcommissie in het leven geroepen en zijn (en worden) diverse bijeenkomsten met interne en externe betrokkenen belegd. De commissie raadt de opleiding aan de competentie onderzoekend vermogen toe te voegen aan de eindkwalificaties. In de kritische reflectie geeft de opleiding het belang van deze competentie voor het beroep van acteur aan. Tijdens de visitatie is dit bevestigd en is gebleken dat de opleiding een eigen visie op praktijkgericht onderzoek heeft geformuleerd.

De commissie stelt vast dat de opleiding zich zeer bewust is van relevante ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De eindkwalificaties (en het programma) worden daar indien nodig op aangepast. De competenties waarvoor wordt opgeleid zijn volgens de commissie actueel en weerspiegelen in voldoende mate het bachelorniveau, zoals blijkt uit de vergelijking met de Dublin descriptoren. De opleiding heeft een zeer goede relatie met de beroepspraktijk. De inbreng van docenten die werkzaam zijn in de praktijk speelt daarin een belangrijke rol.

De commissie constateert dat de opleiding een helder en eigen profiel heeft dat door de relevante stakeholders wordt gedeeld. Het dna van de Arnhemse acteur wordt gekenmerkt door vakmanschap en eigenheid.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De opleiding hanteert de landelijke competenties zoals die gedefinieerd zijn in het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel Theater (uitstroomprofiel Acteur). De opleiding heeft een nadrukkelijk eigen profiel, waarvan vakmanschap en eigenheid in het acteren belangrijke kenmerken zijn. De commissie vindt het positief dat het profiel door de stakeholders herkend en gedeeld wordt. De opleiding heeft een zeer sterke relatie met de beroepspraktijk.

Afstemming beroepenveld

Het eerder genoemde landelijke opleidingsprofiel Theater geldt als basis voor de competenties (eindkwalificaties) van de opleiding. Het profiel is opgesteld door het landelijk Netwerk Theater waarin alle bekostigde hbo-theateropleidingen vertegenwoordigd zijn. Het profiel is in 2007 voor het laatst aangepast en gevalideerd door de beroepspraktijk.

De opleiding onderhoudt contacten met het werkveld middels haar docenten en concrete samenwerking met het werkveld in het programma. De docenten zijn werkzaam in de praktijk en brengen hun ervaringen daarmee in in het curriculum. In het pro-

gramma wordt samengewerkt met onder andere Toneelgroep Oostpool, Productiehuis Rotterdam en Productiehuis Generale Oost.

De opleiding is formeel en informeel in gesprek met docenten, alumni, vertegenwoordigers van gezelschappen, regisseurs en castingbureaus. Deze dialoog heeft een belangrijke rol in het vaststellen van doelstellingen, zo stelt de kritische reflectie. De input van het werkveld heeft onder andere geleid tot een verschuiving in de opleiding van 'de makende speler centraal' naar 'de zelfstandige acteur centraal'.

De opleiding kent bovendien een werkveldcommissie. Deze heeft vier leden en komt drie keer per jaar bijeen. De kritische reflectie vermeldt dat onder andere naar aanbeveling van de werkveldcommissie meer aandacht in het programma is voor presentaties en voorstellingen in de opleiding. Ook is training in televisie- en cameracasting onderdeel geworden van het programma. Tijdens de visitatie is dit door leden van de werkveldcommissie bevestigd. Daarnaast is er in het programma meer aandacht gekomen voor het doen van audities.

De aandacht voor continue ontwikkeling van de opleiding wordt door het werkveld gezien en gewaardeerd, zo bleek tijdens de visitatie. Daarbij is bevestigd dat de opleiding in de afgelopen periode meer aandacht heeft gegeven aan tv en film. De

aandacht voor ondernemerschap, die bijvoorbeeld naar voren komt in de oprichtingen van collectieven, is volgens het werkveld echt Arnhems.

Het is de commissie in positieve zin opgevallen dat de opleiding een zeer helder profiel heeft dat gedeeld wordt door de verschillende stakeholders. Docenten hebben tijdens de visitatie aangegeven dat vakmanschap in het acteren centraal staat in de opleiding. Daarnaast is zelfstandigheid en autonomie in het acteren een belangrijk kenmerk van de Arnhemse opleiding. Tijdens de visitatie is dit door het werkveld bevestigd. De Arnhemse acteurs zijn zelfstandig, authentiek en hebben een eigen persoonlijkheid, zo bleek tijdens het gesprek met de vertegenwoordigers van het werkveld. Ook studenten hebben tijdens de visitatie aangegeven dat de Arnhemse acteur zich kenmerkt door eigenheid en persoonlijke invulling. De aandacht voor reflectie in het programma draagt daar volgens hen aan bij. Bovendien heeft de opleiding de laatste jaren meer aandacht gekregen voor de ambachtelijke, technische vorming van de acteurs. Dit wordt door het werkveld en alumni herkend en gewaardeerd.

Concreet

De opleiding hanteert zoals aangegeven het landelijke opleidingsprofiel. Dit profiel omvat de volgende tien competenties:

- creërend vermogen;
- visie;
- vermogen tot samenwerking;
- communicatief vermogen;
- ambachtelijk vermogen;
- ondernemerschap;
- omgevingsgerichtheid;
- lerende vermogen;
- reflectief vermogen;
- innovatief vermogen.

Onderzoekend vermogen is geen onderdeel van de landelijke competentieset. De kritische reflectie stelt dat de opleiding dit desondanks een belangrijke competentie vindt. Van studenten wordt verwacht dat zij hun nieuwsgierigheid ontplooiën en hun onderzoekend vermogen ontwikkelen ten dienste van het vormgeven van inhoud in spel. Het onderzoekende vermogen is dienstbaar aan het maken van een beroepsproduct. Het beroepsproduct is het acteurschap zelf. De opleiding heeft de competentie

onderzoekend vermogen uitgewerkt in drie aspecten:

- 1) De acteur moet beschikken over een onderzoekende houding.
- 2) De acteur moet in staat zijn kennis uit onderzoek van anderen toe te passen.
- 3) De acteur moet in staat zijn zelf onderzoek te doen zowel in de praktijk van het spelen als reflectief.

De competenties zijn uitgewerkt in een competentiematrix, waarin de competenties gerelateerd worden aan de verschillende onderdelen van het programma. In de lesbeschrijvingen van de programmaonderdelen wordt de relatie met de competenties gelegd en worden leerdoelen beschreven die bij de competenties aansluiten.

Actueel

De kritische reflectie schetst relevante ontwikkelingen in het werkveld, zoals het ontstaan van een hybride, veelzijdige beroepspraktijk waarin de acteur zelf verantwoordelijk is voor het vinden van werk. Voor studenten betekent dit dat zij na de opleiding in staat moeten zijn zichzelf te blijven ontwikkelen. Ook de veranderende rol van theater en film in de maatschappij, de veranderende taakverdeling tussen regisseur/producent en acteur en de rol van casting bureaus zijn belangrijke ontwikkelingen. Dit vraagt volgens de kritische reflectie om een opleiding die een student voorbereidt op deze veranderende wereld en daarin de kansen en mogelijkheden laat zien.

Om dergelijke ontwikkelingen een plek te geven heeft de opleiding in 2013 een curriculumcommissie ingericht, onder leiding van een externe voorzitter. De curriculumcommissie heeft als doel een nieuw profiel voor de opleiding op te stellen. Hiertoe zijn gesprekken gevoerd met docenten en het werkveld en is er een conferentie georganiseerd. Belangrijke gedeelde waarden van de opleiding die daaruit voortkomen zijn: zelfstandigheid, kunstenaarschap, vakmanschap, persoonlijkheid (eigenheid), gemeenschapszin (samenwerken) en reflectie. Vanaf september 2013 is de profilering onderwerp van gesprek zijn tijdens diverse studiedagen met docenten en werkveldvertegenwoordigers.

Ook het landelijke profiel wordt momenteel herijkt. In dat kader zal op initiatief van het landelijk Net-

werk Theater door een cultuurjournalist en dramaturg gesproken worden met diverse vertegenwoordigers uit het werkveld over de acteur en acteursopleiding van de toekomst.

Op basis van de bestudeerde documenten en de gevoerde gesprekken stelt de commissie vast dat de eindkwalificaties en het programma periodiek geactualiseerd worden. Dit gebeurt onder andere op basis van evaluatieresultaten en overleg met het werkveld. Ook in de overleggen van het landelijk Netwerk Theater worden door de betrokken opleidingen actuele ontwikkelingen besproken die kunnen leiden tot aanpassing van het competentieprofiel. De commissie stelt vast dat de opleiding zich bewust is van relevante ontwikkelingen in de beroepspraktijk en deze verwerkt in het programma.

De commissie constateert dat onderzoekend vermogen een belangrijke competentie is voor de opleiding en dat dit door alle betrokkenen wordt gedragen. Bij standaard 2 stelt de commissie vast dat de opleiding op praktijkgericht onderzoek een eigen visie heeft geformuleerd en deze heeft geïmplemen-

teerd in het programma. Gezien het belang dat aan deze competentie wordt hecht, raadt de commissie aan deze expliciet te benoemen als eindkwalificatie van de opleiding.

Vorige visitatie

De commissie stelt eveneens vast dat de opleiding de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie ter harte heeft genomen. Zo heeft de opleiding een leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk opgenomen en is er een toetsplan opgesteld. Bovendien is in samenwerking met de afdeling Onderwijs&Kwaliteit het systeem van kwaliteitszorg geformaliseerd.

Dublin descriptoren

In de kritische reflecties worden de Dublin descriptoren voor het bachelorniveau verbonden aan de competenties. De interpretatie van de Dublin descriptoren is zodanig geconcretiseerd, dat het de visitatiecommissie duidelijk is hoe de vertaalslag hiervan naar het curriculum is gemaakt. De visitatiecommissie heeft dan ook vastgesteld dat de Dublin descriptoren te identificeren zijn in het programma.

Programma

De visitatiecommissie is van mening dat het programma zodanig is ingericht dat de eindkwalificaties bereikt kunnen worden. De commissie stelt vast dat in de afgelopen periode in het programma meer aandacht is gekomen voor onderzoek en theorie, internationalisering en de relatie met de beroepspraktijk. De commissie heeft daar waardering voor.

De commissie beoordeelt de relatie met de beroepspraktijk als excellent. Deze krijgt vorm in de inbreng van docenten die werkzaam zijn in de praktijk, de voorstellingen, de stage in het vierde jaar en samenwerking met diverse productiehuisen en toneelgroepen die representatief zijn voor het landelijke werkveld, maar ook daarbuiten. Bovendien volgen studenten de daartoe ingevoerde leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk. De samenhang in het programma wordt bewaakt middels vijf leerlijnen: de instrumentele leerlijn, de vaktechnische leerlijn, de theoretische leerlijn, de leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk en de reflectieve leerlijn. De commissie stelt tot haar tevredenheid vast dat ook tussen vakken steeds meer samenhang ontstaat. Zo worden bijvoorbeeld stem en zang in één project geïntegreerd.

De opleiding wordt gekenmerkt door intensieve begeleiding van studenten. De werkvormen en het directe (formele en informele) contact tussen docenten en studenten dragen daaraan bij. Het programma biedt voldoende mogelijkheden tot internationalisering. De commissie waardeert de toegenomen aandacht voor onderzoek en theorie in het programma. Ook heeft de opleiding een duidelijke visie op praktijkgericht onderzoek. Praktijkgericht onderzoek staat ten dienste van het vak van acteur. De commissie raadt de opleiding in dat kader aan de samenwerking met het lectoraat Theorie in de kunsten te versterken. De commissie beoordeelt de studeerbaarheid en het instroombeleid als excellent. De studeerbaarheid van het intensieve programma wordt continu bewaakt. De intensieve begeleiding van en het directe contact met studenten maakt dit mogelijk. Het instroombeleid kent een zeer zorgvuldige selectieprocedure. De werkwijze van deze procedure is gelijk aan de werkwijze tijdens de opleiding. Tevens speelt de opleiding actief in op talentontwikkeling door een bijdrage aan vooropleidingen. Daardoor krijgen studenten een goed beeld van wat zij tijdens de opleiding kunnen verwachten.

Oriëntatie

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. De opleiding heeft een zeer nadrukkelijke relatie met de beroepspraktijk. Tijdens de vorige visitatie is dit aspect als verbeterpunt naar voren gekomen. Op basis van de bestudeerde documentatie en de gevoerde gesprekken stelt de commissie vast dat de opleiding dit verbeterpunt ter harte heeft genomen en hier een onderscheidend kenmerk van de opleiding van heeft gemaakt. Studenten hebben door het incorporeren van het werkveld in de opleiding een springplank naar de beroepspraktijk.

De kritische reflectie stelt dat docenten een belangrijke rol hebben in de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van de beroepspraktijk. Docenten zijn

werkzaam in deze beroepspraktijk en brengen hun eigen ervaringen daarmee in in het onderwijs.

Daarnaast wordt een deel van het onderwijs in samenwerking met de beroepspraktijk aangeboden. Toneelgroep Oostpool is bijvoorbeeld producent van de voorstelling van de derdejaars studenten. Bij afstudeervoorstellingen worden ook externe partijen ingezet als producent. Voorbeelden hiervan zijn Productiehuis Rotterdam en NT Gent. Ook minoren worden in samenwerking met het werkveld ontwikkeld. De minor Acteur als auteur is in samenwerking met productiehuis Generale Oost ontwikkeld. In deze minor kunnen studenten binnen het productiehuis aan een eigen voorstelling werken. Met Festival De Keuze in Rotterdam is de minor Theater over de grens ontwikkeld.

Gedurende het hele programma volgen studenten de leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk. Daarbij wordt onder andere aandacht besteed aan

cultureel ondernemerschap, casting en presentatie. Naast het bezoeken van voorstellingen en films krijgen studenten lessen op het gebied van casting en presentatie. In het derde en vierde jaar worden studenten gestimuleerd te auditeren om op die manier beter voorbereid te worden op dit aspect van de beroepspraktijk.

In het vierde jaar worden de verschillende programma-onderdelen zoveel mogelijk uitgevoerd in of gerelateerd aan de beroepspraktijk. Tijdens de stage spelen studenten in de praktijk. De minor kan eventueel ingevuld worden met een tweede stage. De afstudeervoorstelling markeert niet het einde van de opleiding maar loopt door. Daarmee wil de opleiding bijdragen aan de overgang naar de beroepspraktijk.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De opbouw, inhoud en samenhang van het programma maken het mogelijk dat studenten de eindkwalificaties bereiken. De commissie is van mening dat de opleiding goed inspeelt op de actualiteit en indien nodig in het programma aanpassingen doet. De leerlijnen dragen bij aan de samenhang. De commissie stelt vast dat ook bij de uitvoering van vakken steeds meer naar samenhang gezocht wordt.

De kritische reflectie stelt dat het curriculum gekenmerkt wordt door een onderzoekende wijze. Studenten werken zelfstandig binnen het ensemble van de jaargroep. In het programma wordt toegewerkt naar zelfstandig kunstenaarschap. Studenten worden gedurende de opleiding integraal als acteur aangesproken.

Zoals eerder opgemerkt kent het programma twee fasen: de propedeutische fase en de hoofdfase. Binnen de hoofdfase wordt onderscheid gemaakt in de vakfase (tweede en derde jaar) en de afstudeerfase (vierde jaar).

Daarnaast worden vijf leerlijnen onderscheiden:

- 1) de instrumentele leerlijn;
- 2) de vaktechnische leerlijn;
- 3) de theoretische leerlijn;
- 4) de leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk;

- 5) de reflectieve leerlijn: gericht op het integreren van de verschillende vaardigheden tot persoonlijk acteurschap, gestoeld op een visie. Deze leerlijn is integraal onderdeel van het programma en kent als zodanig geen eigen vakken.

De leerlijnen hebben een belangrijke rol in het bewaken van de samenhang van het programma. In de eerste twee jaar en het eerste semester volgen studenten vakken binnen de leerlijnen. Daarna zijn studenten vrijer in het vormgeven van hun eigen programma.

De propedeutische fase staat in het teken van 'verkenning talent'. In dit jaar vindt verkenning plaats. Studenten volgen binnen de leerlijnen verschillende vakken. De instrumentele leerlijn omvat bijvoorbeeld de vakken Stem, Zang/koorzang, Notenleer en Lezen. Binnen de theoretische leerlijn volgen studenten de vakken Filmanalyse, Dramaturgie en Filosofie. In deze fase van de opleiding wordt nog niet van studenten verwacht dat zij de geleerde vaardigheden kunnen integreren.

In de vakfase wordt dit steeds meer van studenten verwacht. In de vakfase staat verdieping centraal. In het tweede jaar van de opleiding volgen studenten vergelijkbare vakken aan die van het eerste jaar. In de vaktechnische leerlijn volgen studenten naast de vakken Vrij spel en Tekst en spel ook de vakken Tekstanalyse en spel en Acteren voor de camera. In het tweede jaar vindt ook de eerste voorstelling plaats van de studenten.

In het derde jaar staat het integreren van vaardigheden en het ontwikkelen van het eigen kunstenaarschap centraal. In het eerste semester van het derde jaar volgen studenten vakken binnen de verschillende leerlijnen. Daarna zijn studenten vrijer in het invullen van hun programma. Dit past binnen het streven naar toenemende zelfstandigheid van studenten. Het tweede semester van het derde jaar omvat onder andere Voorstelling 2 en Vrije studiepunten (12 EC).

Het vierde jaar staat in het teken van zelfstandig kunstenaarschap. Studenten creëren een persoonlijk programma. Daarmee kunnen zij hun eigen accenten aanbrengen in relatie tot hun toekomstige beroepspraktijk. Studenten leren niet alleen verbinding te leggen met de beroepspraktijk maar zich daarin ook te laten zien. Het vierde jaar omvat onder andere de

stage (15 EC), Voorstelling 3 (12 EC), de minor (15 EC) en de scriptie (8 EC).

Samenwerking met andere disciplines vindt plaats tijdens bijvoorbeeld het eerstejaarsproject Bingo. Daarbij ontmoeten eerstejaars van alle podiumkunstopleidingen van ArtEZ elkaar tijdens een speeddate. Op basis daarvan stellen ze zelf een groepje samen en maken ze in korte tijd een voorstelling. Tijdens de visitatie bleek dat er vooral wordt samengewerkt met de dansopleidingen. Studenten hebben desgevraagd opgemerkt dat interdisciplinaire samenwerking wordt aangemoedigd door de opleiding maar dat het door tijdgebrek niet altijd gerealiseerd kan worden. Ook hebben niet alle studenten behoefte aan samenwerking met andere disciplines.

Tijdens de visitatie is door docenten opgemerkt dat tussen de verschillende vakgebieden meer samenhang ontstaat in de opleiding. Zo worden bijvoorbeeld stemlessen verbonden met literatuuranalyse en met de lessen op het gebied van beweging. Ook tijdens projecten worden verschillende vakgebieden met elkaar geïntegreerd. Bijvoorbeeld tijdens het eenmalige project Veenfabriek. Bij dit project werden zang en stem geïntegreerd.

Tijdens de visitatie bleek dat alumni over het algemeen positief zijn over het programma dat ze gevolgd hebben. Zij hebben opgemerkt dat zij de ontwikkelingen in het programma kunnen zien en deze ook ervaren in de praktijk bij afgestudeerde acteurs. Dit betreft met name de toegenomen aandacht in het programma voor theorie, techniek en spel.

Theorie en onderzoek

Uit de kritische reflectie blijkt dat theorie en onderzoek door de faculteit belangrijk gevonden worden. Dit wordt gezien als belangrijke voorwaarde voor het ontwikkelen van een onderzoekende houding bij de studenten om een basis te leggen voor het uitvoeren van persoonlijk, artistiek en praktijkgericht onderzoek. In samenwerking met het lectoraat Theorie in de kunsten is op facultair niveau een werkgroep theorie ingericht. Deze werkgroep richt zich primair op informatie-uitwisseling tussen de verschillende opleidingen en het verbinden van de bacheloropleidingen met de lectoraten en de masteropleidingen. Er is vooralsnog geen gezamenlijke invulling van het theorie-onderwijs.

De kritische reflectie stelt dat de onderzoekende houding van studenten in de opleiding ontwikkeld wordt met behulp van onderzoeksopdrachten, schrijfopdrachten, spelopdrachten en opdrachten voor het houden van referaten.

Het theorie-onderwijs krijgt vorm in de theoretische leerlijn. Studenten volgen in de eerste drie jaar vakken op het gebied van filmanalyse, filosofie en dramaturgie. Het onderzoeken van het eigen spel en onderzoeken door te spelen komt met name naar voren in het derde en vierde jaar. In het derde jaar kan de student in de vrije ruimte een eigen programma inrichten. In het vierde jaar wordt het onderzoek naar spelen verdiept of verbreed in de minor. Het kan daarbij gaan om het verbinden van vorm en inhoud, maakprocessen en bijbehorende rolverdeling of speelstijlen en speltechnieken.

In het vierde jaar mondt het theorie-onderwijs uit in het schrijven van de scriptie. Studenten worden daarbij individueel begeleid. In de scriptie voert de student een beperkt bronnenonderzoek uit en worden interviews gehouden.

De commissie heeft tijdens de visitatie met diverse betrokkenen gesproken over de rol van onderzoek en de scriptie in de opleiding. Alumni hebben desgevraagd opgemerkt dat het een relevant onderdeel is van de opleiding. Zij voelden zich uitgedaagd (delen van) het vakgebied van een afstand en theoretischer te beschouwen om dat vervolgens in de praktijk toe te passen. Studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn ook positief over het nut van de scriptie. Ze voelen zich (gesteund) door de vakken filosofie en dramaturgie ook voldoende voorbereid op het schrijven van een scriptie. Bovendien lezen studenten elk jaar een aantal scripties. Studenten hebben opgemerkt dat de scriptie ruimte biedt voor creativiteit en niet persé een vast format volgt. Het management heeft desgevraagd aangegeven dat de scriptie een zeer belangrijk onderdeel is van de opleiding. De opleiding hecht er waarde aan dat studenten in woord en geschrift kunnen reflecteren op het eigen vak en acteurschap. De scriptie, gebaseerd op de persoonlijke drijfveren van de student, is een aanvulling op het persoonlijk praktijkonderzoek dat eigen is aan het acteurschap.

Docenten hebben tijdens de visitatie aangegeven dat het onderwijs in onderzoeksvaardigheden versterkt is. In het tweede jaar voeren studenten een onderzoek uit waarbij bronteksten gebruikt worden. Op basis van de bestudeerde literatuur en acteertheorie schrijven studenten aan het einde van het tweede jaar een manifest. In het derde jaar voeren studenten bijvoorbeeld een voorstellingsanalyse uit, waarbij ook verwacht wordt dat ze op een juiste manier relevante bronnen inzetten. Onderzoek heeft volgens de docenten een instrumentele functie in de opleiding. Dit betekent dat het onderzoek ten dienste staat van de versterking van de eigen praktijk van de student. Middels het doen van onderzoek leren studenten ook met spelen bezig te zijn als ze niet spelen.

Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat de samenwerking met het lectoraat Theorie in de kunsten in de komende periode meer invulling zal krijgen.

De commissie stelt vast dat onderzoek en theorie in de afgelopen periode een steeds belangrijkere plek hebben gekregen in het programma. De commissie vindt dat positief. Ook heeft de commissie waardering voor de visie van de opleiding op onderzoek. Onderzoek staat ten dienste van het spel en acterschap van de student. De commissie raadt de opleiding aan de samenwerking met het lectoraat te versterken en hierin de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden, waaronder aandacht voor annoteren, documenteren en verslaglegging, verder mee te nemen.

Internationalisering

De commissie heeft eveneens onderzocht in welke mate internationalisering onderdeel is van het programma. Vanaf 2009 is het programma zo ingericht dat een verblijf in buitenland ook mogelijk is. De opleiding wil daarmee studenten de kans geven hun blik te verruimen en kennis te laten maken met de internationale toneelwereld. Tevens worden studenten hierdoor in staat gesteld onderwijs te volgen bij gerenommeerde buitenlandse instellingen. Bovendien kan hierdoor internationale uitwisseling van docenten gestimuleerd worden.

De opleiding heeft in samenwerking met festival de Internationale Keuze in Rotterdam een deel van de internationale minor Theater over de grens ontwikkeld. Met hogescholen in België en Oostenrijk zijn

afspraken gemaakt over uitwisseling van studenten. In 2013 is een docentenuitwisseling gestart met de Toneelschool in Graz, Oostenrijk.

Uit de kritische reflectie blijkt dat de taalgebondenheid van de opleiding internationalisering soms lastig maakt. Volgens de kritische reflectie volgen desondanks steeds meer studenten onderdelen van het programma in het buitenland. Tijdens de visitatie is dit door studenten en docenten bevestigd.

De commissie constateert dat de opleiding op een actieve manier vorm geeft aan internationalisering, zowel voor studenten als docenten. De commissie vindt dat positief.

Vormgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. Individuele begeleiding en feedback staan centraal in de opleiding. Het intensieve contact tussen docenten en studenten en het kleinschalige karakter dragen hier in belangrijke mate aan bij. Daarnaast is er diversiteit in werkvormen, die aansluiten bij de verschillende leerlijnen en fasen van de opleiding.

De kritische reflectie stelt dat het eerste jaar gericht is op het leren kennen van het eigen spel en het aanleren van techniek. Studenten leren al spelend naar zichzelf te kijken en oefenen technieken en vaardigheden. De student leert zijn eigen instrumenten (stem, lichaam en kennis en inzicht) in te zetten. De gebruikte werkvormen sluiten aan bij de specifieke lesstof. In het eerste jaar krijgen studenten les in kleinere en grotere groepen. Daardoor worden studenten in staat gesteld ook van elkaar te leren. In het eerste jaar worden werkcolleges, praktijklessen en trainingen gebruikt als werkvorm. Het eerste jaar kent dertig contacturen per week.

Het tweede jaar kent dezelfde werkvormen als in het eerste jaar. Bovendien wordt in het tweede jaar meer individueel les gegeven. Dit vindt bijvoorbeeld plaats bij de vakken Stem en Zang. Bij de andere vakken is de groepsgrootte afhankelijk van de lesstof. Bij het onderdeel Tekst en spel wordt bijvoorbeeld met groepjes van twee tot vier studenten gewerkt. In het tweede jaar vinden ook projecten plaats. Tijdens projecten wordt een voorstelling

gemaakt of een specifiek thema behandeld. Het tweede jaar kent, net als het eerste jaar, dertig contacturen per week.

In het derde jaar staat het integreren van vaardigheden en het ontwikkelen van het eigen kunstenaarschap centraal, zo stelt de kritische reflectie. Vanaf het derde jaar is er steeds meer aandacht voor projecten en worden er minder uren besteed aan trainingen, praktijklessen en werkcolleges. In het derde jaar neemt het aantal contacturen af tot vijftien uur per week.

In het vierde jaar wordt verwacht dat studenten zich meer en meer in de beroepspraktijk begeven. Dit gebeurt onder andere tijdens de stage en de afstudeervoorstelling. Het gemiddeld aantal contacturen is afgenomen tot acht uur per week.

Op basis van de gevoerde gesprekken en bestudeerde documentatie concludeert de commissie dat het programma een goede vormgeving kent. De werkvormen passen bij de leerlijnen. De kleinschaligheid van de opleiding en het intensieve contact tussen docenten en studenten zorgen voor individuele begeleiding en feedback.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. De commissie stelt vast dat het uitgebreide toelatingsproces zeer goed is uitgewerkt en zorgvuldig wordt uitgevoerd. De commissie heeft veel waardering voor de invulling van de selectierondes, waarbij dezelfde werkwijze wordt gehanteerd als tijdens de opleiding. Dit wordt ook door studenten gewaardeerd, zo bleek tijdens de visitatie. Daarnaast bereidt de opleiding potentiële kandidaten voor via de vooropleiding.

Een essentieel onderdeel van de instroom is de jaarlijkse selectie van studenten voor het eerste jaar. Het instroombeleid wordt, zo stelt de kritische reflectie, gekenmerkt door kwaliteit. Het doel is het selecteren van goede kandidaten in plaats van veel kandidaten. De opleiding gebruikt de auditierondes niet alleen om te toetsen of kandidaten geschikt zijn, kandidaten worden hierdoor eveneens in staat gesteld de opleiding te leren kennen.

De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo- (niveau 4), havo-, vwo- of gelijkwaardig diploma. Het belangrijkste criterium om toegelaten te kunnen worden is het vermogen om zich tot acteur te kunnen ontwikkelen.

Dit wordt tijdens drie auditie of selectierondes getoetst. De drie auditierondes zijn vormgegeven in lessen van docenten en gastdocenten van de opleiding. Kandidaten volgen in elke ronde spellessen, met minimaal twee docenten en één studentlid. Na elke les vindt er een individuele beoordeling plaats door de betrokken docenten. Het eindoordeel is het gemiddelde van de verschillende beoordelingen. Studenten kunnen na iedere ronde afgewezen worden. In de laatste ronde vindt er een gesprek plaats met twee docenten uit de theoretische leerlijn. Bij de selectie worden ook externe (gast)docenten ingezet.

De opleiding laat jaarlijks circa 350 kandidaten toe tot de selectie. Daarvan worden er uiteindelijk tien tot twaalf toegelaten.

In samenwerking met Oostpool, het Kunstbedrijf en het middelbaar onderwijs wordt een vooropleiding aangeboden. De vooropleiding is bedoeld voor jongeren die een nadrukkelijke ambitie hebben om acteur te worden. Zij worden tijdens de vooropleiding voorbereid op de auditie van de opleiding.

Om de toelatingsprocedure beter aan de laten sluiten bij kandidaten met een mbo-achtergrond heeft de opleiding opdrachten opgenomen waarin zelfstandig werken een belangrijke rol speelt. Daarmee worden kandidaten voorbereid op het leren en werken zoals dat daadwerkelijk in de opleiding plaatsvindt.

De commissie vindt het lovend dat de selectierondes op dezelfde wijze zijn vormgegeven als het onderwijs in de opleiding. Daarmee krijgen kandidaten een goed beeld van wat zij tijdens de opleiding kunnen verwachten. Tijdens de visitatie is dit door studenten bevestigd. Studenten waarderen het feit dat de selectie geen momentopname is en dat de opleiding de tijd neemt om met hen te werken aan een goede auditie. De commissie deelt deze opvatting.

Studeerbaarheid

Standaard 6: Het programma is studeerbaar.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. De commissie is onder de indruk van de wijze waarop de studeerbaarheid van het intensieve programma door de opleiding gerealiseerd en bewaakt wordt. Het kleinschalige karakter en de intensieve begeleiding dragen daaraan bij.

De kritische reflectie stelt dat de opleiding veel toewijding, tijd en bereidheid van de student vraagt. De opleiding vraagt veel van studenten en studenten worden geacht veel van zichzelf te vragen. Van studenten wordt voorbereiding, innerlijke discipline en een zelfstandige werkhouding verwacht. Tijdens de visitatie hebben studenten desgevraagd aangegeven dat de opleiding intensief maar haalbaar is.

Om de studeerbaarheid van het programma te bewaken, vraagt de opleiding geregeld input aan studenten, via enquêtes en het mentoraat. De opleiding heeft diverse maatregelen genomen om de studeerbaarheid te verbeteren, zoals het afstemmen van lessen en spreiding van de lessen waarin het lichaam belast wordt over de week. Bovendien is het programma van de avondlessen afgestemd op het programma van de Schouwburg in Arnhem, zodat stu-

denten in staat gesteld worden voorstellingen te bezoeken. In het derde jaar zijn zogenaamde mentorweken opgenomen in het programma. Tijdens deze weken kunnen studenten werken aan projecten, reflecteren en dergelijke.

De studeerbaarheid wordt eveneens geborgd door de intensieve begeleiding in het programma, in de vorm van het mentoraat. Studenten worden daarbij onder andere ondersteund in het plannen en indelen van hun programma en het omgaan met veranderingen in hun privéleven als gevolg van het vak van acteur. Het mentoraat wordt uitvoeriger beschreven bij standaard 12.

Omvang en duur

Standaard 7: De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

De commissie stelt vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

De opleiding omvat vier jaar met een totale studiebelasting van 240 EC. Daarmee wordt voldaan aan de wettelijke vereisten.

Personeel

De visitatiecommissie heeft grote waardering voor het personeelsbeleid. De inzet van uitstekend gekwalificeerde, ervaren docenten die werkzaam zijn in de praktijk en daarin als kunstenaar zeer worden gewaardeerd is een belangrijk onderdeel daarvan. Tijdens de visitatie is bevestigd dat de kracht van de docenten naar voren komt in hun eigen vakmanschap en hun inzet in en relatie met het werkveld. Bovendien zijn de docenten enthousiast en toegewijd. Dit is ook door studenten bevestigd. Er is aandacht voor professionalisering van en uitwisseling tussen docenten. Er is voldoende personeel beschikbaar. De opleiding beschikt in dat kader over een groot netwerk voor het vinden van nieuwe (gast) docenten.

Personeelsbeleid

Standaard 8: De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De commissie stelt vast dat de faculteit een zorgvuldig en doelgericht personeelsbeleid heeft, met aandacht voor professionalisering van medewerkers.

Met het HRM-beleidsplan van 2010 heeft de hogeschool een kentering gemarkeerd van beheersmatig beleid naar personeelsbeleid als sturingsinstrument. Dit hogeschoolbrede plan is ook leidend voor de faculteit Theater en Dans. In de verdere ontwikkeling van het HRM-beleid worden de medewerkers als belangrijkste schakel gezien om de doelstellingen van de hogeschool te bereiken. In dat kader zijn indertijd vier doelstellingen geformuleerd:

- 1) verhogen van de professionaliteit van medewerkers;
- 2) strategische personeelsplanning;
- 3) professionalisering van de organisatie;
- 4) verlaging van het verzuimcijfer.

De kritische reflectie stelt dat er binnen de Faculteit een expliciete keuze is gemaakt om te werken met docenten uit de praktijk en derhalve met tijdelijke en kleine contracten bij de opleiding. Een groot deel van de docenten combineert het docentschap met een carrière als kunstenaar. Nagenoeg alle docenten van de theateropleiding hebben een tijdelijke aanstelling. En belangrijk onderdeel van het personeelsbeleid is dan ook het zoeken naar vormen en manieren om deze flexibele groep te informeren, te faciliteren en bij de opleidingen en faculteit te betrekken. Uitgangspunt in het formatieplan van de faculteit is dat er geen afspraken worden gemaakt over de verhouding tussen flexibel en vast personeel. De faculteit wil opleidingen daarmee de vrijheid geven

een eigen realistische verhouding te zoeken die past bij het onderwijs.

Verwacht wordt, zo vermeldt de kritische reflectie, dat de invoering van de nieuwe Wet Werk en Zekerheid in 2015 het huidige personeelsbeleid onder druk zal zetten. De faculteit verwacht dat dit betekent dat de verhoudingen binnen het team tussen actualiteit (flexibel personeel) en continuïteit (vast personeel) opnieuw bekeken zullen moeten worden.

Jaarlijks vinden functioneringsgesprekken plaats met docenten met een aanstelling groter dan 0,4 fte. Met docenten met een kleinere aanstelling wordt naast de jaarlijkse gesprekken eens in de twee jaar een functioneringsgesprek gevoerd. Daarbij wordt ingegaan op het functioneren van de docent, scholingsbehoeften en de lesinhoud voor het komende studiejaar.

Professionalisering van medewerkers is onderdeel van het facultaire scholingsplan. Doelstelling is het stimuleren van een professionele cultuur waarbinnen medewerkers zich intrinsiek gemotiveerd voelen en eigenaar zijn van hun eigen professionele ontwikkeling zodat er een optimaal en lerend klimaat ontstaat. Professionalisering wordt zo dicht mogelijk bij het onderwijs ingevuld. Dit betekent dat dit in gesprekken tussen docent en leidinggevende onder andere aan de orde komt. Binnen de theateropleiding wordt scholing ingevuld met behulp van studiedagen en coaching on the job. Daarbij maken docenten gebruik van elkaars expertise.

Kwaliteit personeel

Standaard 9: Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. De docenten zijn actief in het werkveld en worden daarin als kunstenaar zeer gewaardeerd. De kracht van de docenten komt naar voren in hun eigen vakmanschap en hun inzet in en relatie met het werkveld. Tijdens de visitatie bleek dat docenten uitstekend gekwalificeerd, ervaren, enthousiast en toegewijd zijn.

In 2013 heeft de opleiding subsidie gekregen voor het professionaliseren van docenten. Deze is ingezet op profilering van de opleiding, actualiteit van het programma, communicatie en kennisuitwisseling met elkaar en met het werkveld. Er zijn verdergaande afspraken gemaakt over een verandering van de vergadercultuur, waarmee meer aandacht is voor uitwisseling van kennis en ervaringen van docenten (o.a. uit het werkveld).

De kritische reflectie stelt dat het behalen van een mastertitel gestimuleerd wordt. Voor een grote groep van praktijkdocenten past dit volgens de kritische reflectie echter niet bij hun manier van professionaliseren. De kwaliteit van de docenten wordt in eerste instantie bepaald door hun positie als kunstenaar in het werkveld en de rol die hij in de opleiding vervult. Van het vaste team beschikken vier (praktijk)docenten en twee theorielidocenten over een masterdiploma.

Alumni zijn positief over de docenten, zo bleek tijdens de visitatie. Ook de studenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn positief over de deskundigheid en betrokkenheid van hun docenten. Bovendien waarderen studenten de kleinschaligheid van de opleiding.

Omvang personeel

Standaard 10: De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De opleiding beschikt over voldoende personeel. Daarnaast heeft de opleiding een groot netwerk waardoor er indien nodig snel (gast)docenten gevonden kunnen worden.

In totaal zijn jaarlijks circa vijftig docenten bij de opleiding betrokken (5,6 fte). Het vaste team van achttien docenten is voor 4,5 fte in dienst bij de hogeschool. De andere docenten hebben contracten met een kleine omvang, een kortlopend contract of werken op factuurbasis. De opleiding kent een minimale docent-studentratio van 1:6.

In het vaste team zijn alle disciplines vertegenwoordigd. Specifieke expertise wordt intern ingehuurd. De opleiding beschikt daartoe over een uitgebreid netwerk van gastdocenten. Er wordt onderscheid gemaakt in vijf typen docent:

- 1) docenten die wekelijks lesgeven en/of mentor zijn;
- 2) gastdocenten die regelmatig terugkeren;
- 3) gastdocenten die workshops, voorstellingen, minoren en scripties begeleiden;
- 4) mentoren en commissieleden voor het vierde jaar;
- 5) gastdocenten betrokken bij de selectie van studenten.

Voorzieningen

De opleiding heeft in de kritische reflectie geconstateerd dat de faciliteiten van het gebouw in Arnhem adequaat zijn, maar dat ze niet toereikend zijn voor de verschillende gebruiksfuncties die het theater en dans onderwijs met zich mee brengt. Tijdens de visitatie is dit bevestigd. De commissie stelt tegelijkertijd vast dat het opleidings- en faculteitsmanagement actief probeert oplossingen te vinden en een investeringsvoorstel heeft opgesteld. De commissie ondersteunt het management in deze zoektocht. Zij adviseert het College van Bestuur een actieve houding aan te nemen in het oplossen van de geconstateerde gebruiksproblemen. De commissie heeft begrepen dat dit plan is opgenomen in de begroting van het komende jaar.

De commissie is onder de indruk van de intensieve begeleiding van studenten. Daarbij spelen de docenten en de mentoren een belangrijke rol. De begeleiding wordt bovendien door studenten zeer gewaardeerd. Ook voor studenten met een functiebeperking is voorzien in goede begeleiding. Daarbij staat maatwerk centraal. De informatievoorziening aan studenten is voldoende.

Materiële voorzieningen

Standaard 11: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard als **voldoende**. De opleiding beschikt over adequate faciliteiten voor hun studenten. De commissie realiseert zich dat er problemen zijn met de klimaatbeheersing van het gebouw. Zij heeft geconstateerd dat het management actief naar oplossingen zoekt en raadt het College van Bestuur aan het opleidingsmanagement hierin te ondersteunen. De commissie heeft begrepen dat het uitvoeringsplan is opgenomen in de begroting.

De opleiding is gehuisvest in het Theatrium in Arnhem. In dit ondergrondse gebouw zijn vanaf 2004 alle Arnhemse theater- en dansopleidingen ondergebracht. In het Theatrium zijn 23 dans- en theaterstudio's en drie theaterzalen ingericht. Bovendien zijn er kleinere ruimtes beschikbaar voor theorieonderwijs.

Uit de kritische reflectie blijkt dat docenten en studenten niet tevreden zijn over het Theatrium. De klimaatbeheersing blijft een probleem en de luchtkwaliteit wordt als slecht ervaren, zeker bij intensieve fysieke inspanning. Decorstukken kunnen tijdens repetities niet in de studio's of gangen blijven staan. Bovendien sluit de strakke uitstraling van het gebouw niet aan bij de wijze van samenwerken en verblijven van podiumkunststudenten. De ruimte en atmosfeer die nodig zijn om theater te maken worden gemist, zo stelt de kritische reflectie. Ook de akoestiek van het gebouw is niet bevorderlijk voor theaterlessen. Komend kalenderjaar wordt verder

gewerkt aan een uitvoeringsplan voor verbetering, in samenwerking met het College van Bestuur van de hogeschool.

Tijdens de visitatie zijn deze kritiekpunten door studenten en docenten bevestigd. Docenten ervaren het als een sfeerloos gebouw dat niet past bij de setting van een theateropleiding. Ook zijn er geen geschikte ruimtes voor een-op-een-gesprekken met studenten. Studenten hebben desgevraagd opgemerkt dat de klimaatbeheersing en toevoer van zuurstof belangrijke verbeterpunten zijn.

De kritische reflectie vermeldt dat vijf opleidingen gebruikmaken van dezelfde studio's en zalen. Dit, en het feit dat repetitie- en voorstellingsmateriaal niet voor langere tijd in een studio kan blijven staan, kan leiden tot roosterproblemen. Dit wordt opgelost met behulp van maatwerk en indien nodig uitwijking naar locaties buiten de hogeschool.

Voor de ondersteuning van voorstellingen, presentaties, workshops, publiciteit en publieksontvangst is een professioneel team theatertechniek en projectmedewerkers beschikbaar. Ook studenten worden door dit team ondersteund bij het plannen en technisch uitwerken van voorstellingsprocessen.

De hogeschool beschikt over vijf mediatheken, waarvan het aanbod afgestemd is op de opleidingen van de betreffende locatie. Studenten hebben een ArtEZ cultuurpas waarmee ze gratis voorstellingen in de Arnhemse schouwburg, het concertgebouw en de voorstellingen van Generale Oost en het Oostpooltheater kunnen bezoeken.

Studiebegeleiding

Standaard 12: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard als **excellent**. Het mentoraat heeft een belangrijke rol in de begeleiding van studenten. Het kleinschalige karakter van de opleidingen maakt dat er intensief contact is tussen docenten (mentoren) en studenten. De commissie heeft vastgesteld dat studenten met een functiebeperking vanaf de start van de opleiding goed begeleid worden.

Begeleiding van studenten is een taak van het mentoraat. Het mentoraat is expliciet onderdeel van elk studiejaar (1 EC per jaar). Met ingang van studiejaar 2012-2013 zijn terugkomdagen en een externe deskundige toegevoegd aan het mentoraat. Vanaf studiejaar 2014-2015 wordt tijdens de terugkomdagen ook ingegaan op voorbereiding op de beroepspraktijk.

Studenten krijgen elk studiejaar een mentor toegevoegd. In de eerste drie jaar is dat tevens de mentor van de groep (klas). De mentor is aanwezig bij alle presentaties, beoordelingen en evaluaties van de student. De mentor bewaakt de studievoortgang van de student en is voorzitter tijdens de docentenvergadering over de betreffende student. De mentor is een docent van de opleiding.

In de mentorgesprekken komt onder andere het functioneren van de student in de opleiding aan de orde. Daarnaast wordt gesproken over de eigen ontwikkeling en het kunstenaarschap van de student en cultureel ondernemerschap.

Er wordt gedurende de eerste drie jaar onderscheid gemaakt in klassikaal mentoraat en individueel mentoraat. Klassikaal mentoraat is gericht op het onderwijsprogramma, facilitaire zaken en toetsing en beoordeling. In het individuele mentoraat komen de persoonlijke ontwikkeling en studievoortgang van de student aan de orde.

De opleiding verwacht een toenemende zelfstandigheid van studenten. In het derde jaar komt dit naar voren in de individuele plaatsbepaling die studenten

schrijven. Hierin maakt de student de balans op inzake zijn eigen ontwikkeling en wordt een persoonlijk plan geschreven voor het vervolg van de opleiding. De invulling van de stages, het eigen werk en audits krijgen daarin een plek. Studenten worden daarin begeleid door hun mentor. In het vierde jaar maken studenten hun afstudeerplan. Bij de uitvoering daarvan worden ze individueel begeleid door een mentor, die ook hun stagebegeleider is. De mentor is een eminente acteur, regisseur of anderszins werkveldeskundige volgens de kritische reflectie. De mentor is gedurende het gehele jaar aanspreekpunt voor de student.

Alumni met wie de commissie tijdens de visitatie gesproken heeft, hebben het schrijven van de plaatsbepaling als nuttig ervaren. De reflectie die ze in dat kader hebben uitgevoerd wordt gewaardeerd. In het eerste en tweede jaar zijn de reflecties gericht op terugkijken, de plaatsbepaling is daarnaast ook gericht op de toekomst. Studenten hebben tijdens de visitatie desgevraagd opgemerkt dat ze in de eerste twee jaar van de opleiding voorbereid worden op het schrijven van de plaatsbepaling in het derde jaar.

Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat elke les individueel geëvalueerd wordt. Zowel de student als de docent schrijft een verslag van de les. Het verslag wordt voorgelezen en besproken in de groep.

Studenten kunnen ook gebruik maken van de diensten van het decanaat. Op elke ArtEZ-locatie is een decaan beschikbaar. De decaan heeft als vertrouwenspersoon voor studenten een onafhankelijke positie. Studenten kunnen op eigen initiatief of na verwijzing door de mentor bij de decaan terecht.

De opleiding kent een bindend afwijzend studieadvies (BAS). Dit betekent dat studenten in het eerste jaar minimaal 45 EC behaald moeten hebben om de opleiding te kunnen vervolgen.

De studenten met wie de commissie tijdens de visitatie gesproken heeft, zijn zeer tevreden over de begeleiding die ze krijgen. Ze ervaren de begeleiding als intensief. De aard van de begeleiding verandert volgens de studenten gedurende de opleiding. In de eerste twee jaar is deze gericht op de vakinhoud, de lessen en studievoortgang. In het derde jaar is de

begeleiding meer gericht op persoonlijke invulling van het programma en de planning daarvan.

De commissie is onder de indruk van de intensieve begeleiding van de studenten. Dit vindt niet alleen plaats tijdens de mentoruren maar ook tijdens alle lessen. Lessen en bijdragen van studenten aan deze lessen worden continu geëvalueerd en besproken. De commissie waardeert eveneens de opbouw in de begeleiding en de toenemende mate van zelfstandigheid van studenten in de opleiding.

Studeren met een functiebeperking

In de kritische reflectie wordt opgemerkt dat de hogeschool recentelijk specifiek beleid heeft ontwikkeld en geïmplementeerd inzake (aankomende) studenten met een functiebeperking. Onderdeel daarvan zijn onder andere het verzoek aan studenten om een functiebeperking bij de start van de opleiding te melden aan de decaan en een nieuwe intakeprocedure. Het nieuwe beleid is erop gericht

studenten zo goed mogelijk te informeren en ondersteunen zodat studievertraging of -uitval voorkomen wordt en studenten in staat gesteld worden hun beroep succesvol uit te oefenen.

De decaan bemiddelt en adviseert bij het realiseren van mogelijke ondersteuning of voorzieningen voor studenten met een functiebeperking. Studenten met een functiebeperking worden, net als de andere studenten, begeleid door hun mentor.

Informatievoorziening

Informatie inzake roosters, lesbeschrijvingen, studiemateriaal, studievoortgang en de onderwijs- en examenregeling is digitaal beschikbaar via de elektronische leeromgeving. Het kleinschalige karakter van de opleiding draagt eraan bij dat informatie ook op een informele manier snel toegankelijk is. Informatievoorziening naar aankomende studenten vindt plaats via de website van ArtEZ, brochures, magazines en de open dagen.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie is van mening dat er een goed kwaliteitszorgsysteem is. Op facultair en opleidingsniveau wordt structureel en gestructureerd gemeten. Deze metingen leiden tot aantoonbare verbetermaatregelen. Ook worden de stakeholders betrokken bij (de kwaliteitszorg van) de opleiding. Zowel formeel als informeel is er veel contact. Studenten voelen zich zeer gehoord door en betrokken bij de opleiding.

Evaluatie

Standaard 13: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De visitatiecommissie is van mening dat het kwaliteitszorgsysteem structureel en periodiek wordt uitgevoerd. De Academie en de opleiding kennen een kwaliteitscultuur waarbinnen verbeterpunten tijdig worden gesignaleerd en opgepakt.

ArtEZ kent een centraal kwaliteitszorgsysteem, gebaseerd op de zogenaamde Plan-Do-Check-Act-cyclus. De afdeling Onderwijs en Kwaliteit is verantwoordelijk voor het formuleren van het ArtEZ-brede kwaliteitsbeleid en de bijbehorende instrumenten. De afdeling ondersteunt de faculteiten en opleidingen bij het uitwerken van kwaliteitsvraagstukken. Zo heeft de afdeling met de faculteit Theater en Dans de verschillende evaluatie-instrumenten en -activiteiten in kaart gebracht in de vorm van een evaluatiekalender. Onderdeel daarvan zijn ArtEZ-brede enquêtes, landelijke enquêtes en opleidings-specifieke enquêtes zoals de docenten- of curriculumenquête.

De belangrijkste thema's uit de jaarlijkse Nationale Studenten Enquête en de curriculumenquête worden tijdens de algemene schoolvergadering (met alle studenten) en in bijeenkomsten van het mentoraat besproken.

De hogeschool maakt gebruik van een digitaal opleidingsportfolio (DigOport). Dit instrument wordt door alle opleidingen gebruikt voor verantwoording en transparantie.

De commissie stelt vast dat de opleiding een adequaat kwaliteitszorgsysteem heeft waarbij beschikbare evaluatie-instrumenten overwogen worden ingezet. Er is sprake van een kwaliteitscultuur waarin

op basis van onder andere evaluatieresultaten verbetermaatregelen worden genomen.

Verbetermaatregelen

Standaard 14: De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De visitatiecommissie stelt vast dat de opleiding continu streeft naar verbetering. Het visitatiebezoek en de bestudeerde documenten laten een veelheid aan verbetermaatregelen zien.

Op basis van onder andere de evaluatieresultaten zijn in de afgelopen periode bijvoorbeeld de volgende verbeteracties doorgevoerd:

- toegenomen aandacht voor internationalisering en cultureel ondernemerschap in het programma;
- het film- en televisie-onderwijs is geprofessionaliseerd en uitgebreid;
- de samenhang tussen de vakken op het gebied van beweging is versterkt, het vak mime is ingevoerd;
- het vak stem en uitspraak heeft een meer nadrukkelijke plek gekregen in het programma;
- het vak tekst en spel heeft eveneens een belangrijke plek gekregen in het programma. Het vak mondt uit in projectmatige spellessen en voorstellingen in het derde jaar;
- stagebeleid is ontwikkeld en geïmplementeerd;
- de criteria voor de scriptie zijn aangepast.

Naar aanleiding van de vorige visitatie, in 2008, is onder andere de leerlijn voorbereiding op de beroepspraktijk opgenomen, er is aandacht geweest voor toetsing en beoordeling en de kwaliteitszorg is meer geformaliseerd.

Doordat de opleiding in continue dialoog staat met haar (interne en externe) omgeving, zijn de veranderingen geen einddoel. De opleiding blijft zichzelf veranderen, zo stelt de kritische reflectie.

Betrekken belanghebbenden

Standaard 15: Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

De commissie beoordeelt deze standaard als **goed**. De commissie stelt vast dat de diverse stakeholders actief bij de (kwaliteitszorg van de) opleiding worden betrokken. Zowel formeel als informeel is zeer regelmatig contact. Het werkveld is betrokken middels de werkveldcommissie. Docenten en studenten zijn betrokken via de opleidingscommissie.

Docenten en studenten zijn vertegenwoordigd in de opleidingscommissie, die twee keer per jaar vergadert. De opleidingscommissie bespreekt de onderwijs- en examenregeling en andere punten inzake de inhoud en organisatie van de opleiding.

Studenten zijn betrokken middels het invullen van verschillende evaluaties, de algemene schoolvergadering en het mentoraat. Het mentoraat wordt ook gebruikt om van studenten feedback op de inhoud en organisatie van het onderwijs te krijgen. De studenten met wie de commissie gesproken heeft,

voelen zich zeer gehoord door de opleiding. Ze worden actief betrokken bij vernieuwingen in het programma. Docenten en management staan open voor feedback van studenten en zetten dit ook om in concrete verbetermaatregelen.

Docenten worden betrokken middels algemene docentenvergaderingen die de opleiding vier tot vijf keer per jaar organiseert. Hierbij staan het lesprogramma en de opleiding centraal. Daarnaast is er veel informeel overleg.

De docenten zijn eveneens vertegenwoordigd in de recent ingerichte curriculumcommissie, zie ook standaard 1. Deze commissie adviseert het hoofd van de opleiding over het programma.

Het werkveld is betrokken middels de werkveldcommissie. De werkveldcommissie komt drie keer per jaar bijeen. De werkveldcommissie adviseert de opleiding over inhoudelijke aspecten gerelateerd aan (ontwikkelingen in) het werkveld. Externe deskundigen worden betrokken bij de selectie van studenten en bij de beoordeling van studenten.

De opleiding houdt met haar alumni informele contacten. Alumni worden ingezet als externe deskundige bij de begeleiding van studenten, als docent en bij de selectie van studenten.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding heeft een eigen visie op toetsing. De docentenvergadering staat hierin centraal. Daar wordt het meer-ogenprincipe gehanteerd. Er is veel aandacht voor de individuele student, wat aansluit bij de uitgangspunten van de opleiding.

De opleiding wordt in het vierde jaar afgerond met de stage, de minor, de afstudeervoorstellingen en de scriptie. De commissie is onder de indruk van het goede eindniveau van de bestudeerde scripties. Ook de bekeken voorstellingen zijn van goed en volwaardig niveau. De commissie stelt dan ook vast dat het bachelorniveau wordt gerealiseerd. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de scripties krachtig en persoonlijk ingevuld worden en een directe bijdrage leveren aan de eigen ontwikkeling van de student als acteur. Dit past bij de visie van de opleiding op praktijkgericht onderzoek. Wel raadt de commissie de opleiding aan om de verantwoording over de gevolgde onderzoekswijze meer expliciet te maken zonder de eigenheid te verliezen.

Er is een transparant en coherent toetsbeleid dat door iedereen wordt gedragen en gevolgd. De samenstelling en taakopvatting van de examencommissie voldoen aan de wettelijke eisen. Wel raadt de commissie de examencommissie aan een nadrukkelijker positie in te nemen in de verdere professionalisering van de toetsing en transparantie van de toetsing, zoals het vaker steekproefsgewijs beoordelen van scripties en voorstellingen.

Toetsing

Standaard 16, deel 1: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

De commissie beoordeelt deze deelstandaard als **goed**. De opleiding heeft haar eigen visie op toetsing verwoord in een toetsplan. De toetsvormen passen bij de aard en de doelstellingen van de opleiding. De docentenvergaderingen hebben een centrale rol in de toetsing.

Valide en betrouwbaar

De kritische reflectie stelt dat de ontwikkeling van de student tot acteur in alle toetsing en beoordeling centraal staat. In de ontwikkeling tot acteur spelen reflectie, toetsing en beoordeling een belangrijke rol. Van acteurs wordt verwacht dat zij kunnen incasseren en op een constructieve manier kunnen omgaan met kritiek en beoordeling en op hun eigen werk kunnen reflecteren. Dit betekent dat toetsing en beoordeling niet alleen een beeld geven van het niveau van de student maar ook de student een beeld geeft van de eigen ontwikkeling, om daarop te sturen en een eigen visie op acteren te ontwikkelen.

De opleiding heeft bovenstaande visie op toetsing in 2013 verwoord in een toetsplan. Het toetsplan is afgestemd op het toetsbeleid van de hogeschool. In het borgen van de kwaliteit van de toetsing hanteert

de opleiding een aantal uitgangspunten. Zo sluit de toetsing bijvoorbeeld aan bij de inhoud en de werkvorm van het programmaonderdeel. In de docentenvergadering worden summatieve beslissingen genomen, op basis van meerdere toetsresultaten en op basis van overeenstemming tussen meerdere beoordelaars. De opleiding hanteert het meer-ogenprincipe.

Toetsvormen

De theorievakken (de vakken Notenleer, Dramaturgie, Filmanalyse en Lezen) worden getoetst middels mondelinge en schriftelijke tentamens, schrijfopdrachten en referaten. Vanaf studiejaar 2014-2015 is de beoordeling van deze vakken gestandaardiseerd.

De overige vakken worden getoetst middels een evaluatie, aanwezigheid en actieve participatie van de student. Op basis van deze drie aspecten wordt door de betrokken docent een evaluatieverslag ingevuld. Dit verslag wordt besproken tijdens de halfjaarlijkse docentenvergadering. Tijdens de docentenvergadering wordt besloten of de student de studiepunten voor het betreffende programmaonderdeel al dan niet toegekend krijgt.

Studenten krijgen in het eerste jaar (met uitzondering van een aantal vakken zoals Stem en uitspraak, Lezen en Zang) de studiepunten aan het einde van het jaar

toegekend. In het tweede jaar worden alle studiepunten aan het einde van het jaar toegekend. In het derde jaar krijgen studenten na het eerste semester en na het tweede semester studiepunten toegekend. In het vierde jaar worden studiepunten na afronding van elk onderdeel toegekend.

Docentenvergadering

De docenten en mentoren hebben een belangrijke rol in de toetsing. Tijdens de docentenvergaderingen die aan het eind van elke semester plaatsvinden, worden studenten besproken en wordt over hen besloten. Bij de docentenvergadering zijn alle docenten betrokken die in het voorafgaande semester aan de betreffende jaargroep les hebben gegeven.

De mentor van de betreffende student is voorzitter van de docentenvergadering. De mentor ziet erop toe dat alle evaluaties in de juiste context worden geplaatst. De mentor is als voorzitter bij alle evaluaties aanwezig geweest. De mentor formuleert tijdens de docentenvergadering het studieadvies, gebaseerd op de voorgaande evaluaties en de input van de docenten. De mentor ondertekent aan het einde van de docentenvergadering het beoordelingsformulier.

Van docenten betrokken bij de docentenvergadering wordt verwacht dat zij op de hoogte zijn van het curriculum en de eisen die aan een student gesteld worden. Ook moeten zij met de studenten een evaluatie hebben uitgevoerd. Bovendien worden zij geacht expert te zijn op eigen vakgebied.

Examencommissie

ArtEZ kent een centrale examencommissie. De centrale examencommissie ziet toe op de naleving van de juiste procedures, reglementen, het toetsbeleid en de toetsplannen. In de centrale examencommissie hebben de vier voorzitters van de vier facultaire examencommissies zitting. De centrale examencommissie heeft bevoegdheden gemandateerd naar de facultaire examencommissies. Zo zijn de facultaire examencommissies onder meer verantwoordelijk voor het borgen van de kwaliteit van de toetsing en examens, het vaststellen van de uitslag ervan en het aanwijzen van examinatoren. De facultaire examencommissie Theater en Dans bestaat uit een externe voorzitter, vertegenwoordigers van de verschillende opleidingen en een secretaris. Met de keuze voor een externe voorzitter wil de opleiding de implementatie

en professionalisering van de facultaire examencommissie ondersteunen.

De commissie heeft tijdens de visitatie gesproken met vertegenwoordigers van de facultaire examencommissie. Daarbij is duidelijk geworden dat de afgelopen drie jaar veel aandacht is geweest voor het vastleggen van beoordelingscriteria en beoordelingen. Daartoe zijn gezamenlijke overlegmomenten georganiseerd om toetsing en beoordeling samen te bespreken. De lesbeschrijvingen en het toetsplan worden meer op elkaar afgestemd. Tweejaarlijks wordt een bijeenkomst belegd met alle scriptiebegeleiders, waarbij de kwaliteit van de onderzoeksvragen, het onderzoeksproces en de eindproducten (de scripties) wordt besproken.

De commissie stelt vast dat de afstudeerwerken van goed niveau zijn. Wel raadt de commissie de examencommissie aan om een nadrukkelijker positie in te nemen in de verdere professionalisering van de toetsing en de transparantie van de toetsing, zoals het vaker zelf steekproefsgewijs beoordelen van de kwaliteit van de scripties en de gerealiseerde voorstellingen.

Inzichtelijk voor studenten

Studenten worden via de lesbeschrijvingen geïnformeerd over de werkwijze en de beoordelingscriteria. Daarnaast bespreken docenten doelstellingen en beoordelingscriteria van hun vak met de studenten. Uit de gesprekken van de visitatiecommissie met de studenten, bleek dat zij een adequaat beeld hebben van waar ze op beoordeeld worden tijdens de halfjaarlijkse docentenvergaderingen. In de (evaluatie)gesprekken met docenten worden de eisen en criteria duidelijk gemaakt. In de beoordelingsformulieren kan volgens de commissie de koppeling van de beoordeling aan de criteria nog explicieter inzichtelijk worden gemaakt.

Gerealiseerd eindniveau

Standaard 16, deel 2: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

De commissie beoordeelt deze deelstandaard als **goed**. Tijdens het visitatiebezoek heeft de visitatiecommissie diverse toetsen bestudeerd en geconcludeerd dat deze passend zijn bij de uitgangspunten en doelstellingen van de opleiding. Ook de vooraf bestudeerde afstudeerwerken zijn van goede kwaliteit.

Het afstuderen in het vierde jaar omvat de stage (15 EC), de afstudeervoorstelling (12 EC), de scriptie (8 EC) en de minor (15 EC). Nagenoeg alle onderdelen worden uitgevoerd in samenwerking met of in relatie tot de beroepspraktijk.

Afstudeerplan

Ter voorbereiding op het afstuderen schrijft de student een afstudeerplan. In dit plan verwoordt de student de samenhang in het afstudeerprogramma en zijn drijfveren daarin. Het plan beschrijft de thema's die de student wil onderzoeken, de vragen over zijn eigen ontwikkeling en de toekomst na het afstuderen.

Het afstudeerplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan een afstudeercommissie. Deze commissie bestaat uit docenten en externe deskundigen. De commissie stelt vast of aan de criteria voor de scriptie en de minor voldaan is. Bovendien worden studenten bevraagd over hun plannen voor de stage en de afstudeervoorstelling. Het afstudeerplan wordt getoetst op formele eisen en op vakinhoudelijke haalbaarheid in relatie tot de ambities van de student en die van de opleiding. Naar aanleiding van het gesprek met de afstudeercommissie kan de student gevraagd worden het plan aan te passen.

Bij de uitvoering van het afstudeerplan wordt de student begeleid door een persoonlijke mentor, een deskundige uit het werkveld. Tijdens terugkomdagen bespreken studenten hun ervaringen en voortgang met elkaar en de mentorcoördinator (coördinator van alle mentoren).

Onderdelen van het afstuderen

Tijdens de stage speelt de student in een professionele context. Volgens de kritische reflectie lopen de meeste studenten één of meerdere stages. Ook komt het voor dat studenten in samenwerking met een producent een eigen voorstelling maken. De stage wordt tijdens een gesprek beoordeeld door de mentor en de stage-instelling.

De afstudeervoorstelling wordt opgezet in samenwerking met het werkveld als regisseur en producent. De voorstelling wordt beoordeeld door een afstudeercommissie. De kritische reflectie stelt dat de voorstelling de opleiding niet afrondt; de voorstelling wordt na het afstuderen doorgespeeld. Daarmee wil

de opleiding voor de student de verbinding leggen met het werkveld.

In de scriptie onderzoekt de student, met behulp van bronnen en interviews, een deelgebied van het vak. Een belangrijk onderdeel is reflectie op het vak. De scriptie wordt beoordeeld door de begeleidende docent en een tweede lezer.

Tijdens de minor verbreedt of verdiept de student middels onderzoek het eigen programma. De opleiding biedt twee minoren aan. Studenten kunnen bovendien zelf een eigen minor inrichten (de vrije minor). Dit kan bijvoorbeeld bestaan uit een voorstelling, een tweede stage, een spelonderzoek of een studie bij een andere instelling. De minor wordt beoordeeld door de mentorcoördinator (coördinator van alle mentoren) en indien relevant de stage-instelling. De beoordeling vindt plaats in een gesprek met de student.

Eindbeoordeling

De verschillende onderdelen worden apart beoordeeld. De afstudeercommissie stelt aan het einde van het vierde jaar vast of en hoe de student zijn afstudeerplan heeft uitgevoerd. Dit vindt plaats in de vorm van een eindgesprek waarbij ook de mentor aanwezig is. De afstudeercommissie stelt vast of de student aan de eindkwalificaties heeft voldaan.

Gerealiseerd niveau

Om een beeld te krijgen van het gerealiseerde eindniveau heeft de commissie voorafgaande aan de visitatie vijftien scripties bestudeerd. Daarnaast heeft de commissie de afstudeervoorstelling bezocht en een aantal opnames van afstudeervoorstellingen bekeken. De commissie vindt de bekeken afstudeervoorstellingen van hoog niveau. De studenten kunnen hiermee volwaardig functioneren in het werkveld. Ook kan de commissie zich vinden in de beoordeling van de bestudeerde scripties. Bovendien is zij van mening dat de scripties over het algemeen een goed eindniveau bereiken, ook gerelateerd aan internationale maatstaven, waardoor de visitatiecommissie overtuigd is dat het hbo-bachelorniveau geborgd is in de opleiding. Het is de commissie opgevallen dat de bestudeerde scripties vrij kort en diepgaand zijn. Ook hebben deze eerder de vorm van een essay dan van een scriptie. De commissie is onder de indruk van de eigenheid die de scripties laten zien en de directe bijdrage aan de ontwikkeling van der student als

acteur. De commissie vindt de authentieke en persoonlijke invulling van de scripties, in relatie tot de student als acteur, een sterk punt. Het past ook bij de visie op onderzoek van de opleiding, waarbij onderzoek in dienst staat van het vak.

De commissie is onder de indruk van de kwaliteit van de bestudeerde scripties. Zij raadt de opleiding wel aan om de verantwoording over de gevolgde onderzoekswijze nog meer expliciet te maken zonder de eigenheid te verliezen. Tijdens de visitatie is dit door de docenten bevestigd. Zij hebben hierover opgemerkt dat de bestudeerde scripties zijn opgesteld door studenten die niet het huidige onderwijs op het gebied van onderzoek hebben gevolgd.

De commissie stelt vast dat de opleiding een eigen visie op toetsing heeft, waarin de docentenvergadering een centrale rol heeft. Dit leidt tot veel aandacht voor de individuele student en sluit aan bij de uitgangspunten van de opleiding. De commissie is onder de indruk van de eigenheid van de bestudeerde scripties en de directe bijdrage aan de ontwikkeling als acteur. Er is een transparant en coherent toetsbeleid dat door iedereen wordt gedragen en gevolgd. Aanbevelingen van de commissie richten zich op verdere verfijning van professionalisering en transparantie van toetsing. De examencommissie kan een nadrukkelijker positie hierin aannemen. Alles overwegende beoordeelt de commissie deze standaard daarom als **goed**.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

II. Overzicht panelleden en secretaris

Naam (inclusief tituluur)	Rol (voorzitter / lid / student-lid / secretaris)	Domeindeskundige (ja / nee)
Drs P.C. Blok	lid	ja
J.G.H. van Gemert	lid	ja
E. Jans	lid	ja
Drs L.W.J.M. Janssen	voorzitter	nee
J.M. Peters	studentlid	ja

III Secretaris/Coördinator

Drs T. Buising	Gecertificeerd oktober 2010
----------------	-----------------------------

IV Korte functiebeschrijvingen panelleden

1	Petra Blok is directeur van Stichting Storm en organiseert daarmee culturele activiteiten voor jongeren
2	Jan van Gemert is docent theater bij het Koning Willem I College
3	Erwin Jans is dramaturg bij het Toneelhuis in Antwerpen, tevens docent theater aan diverse hogescholen
4	Lisa Janssen treedt met regelmaat op als panelvoorzitter bij AeQui
5	Julie Peters studeert B Theater aan de AHK

V Overzicht deskundigheden binnen panel

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit:
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied	Mevrouw Blok heeft diverse bestuurs- en adviesfuncties bij toonaangevende culturele organisaties De heer Van Gemert is betrokken bij vele innovatieprojecten op het gebied van theater en theateronderwijs. Publiceert veel. De heer Jans publiceert met regelmaat in toonaangevende tijdschriften en vakbladen.
b. internationale deskundigheid	De heer Jans is werkzaam voor het Toneelhuis in Antwerpen. Hij geeft vele internationale gastlessen.
c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld	Mevrouw Blok is werkzaam voor een Stichting Storm, die culturele activiteiten organiseert voor jongeren en kinderen. De heer Van Gemert is docent theater en coördinator bij het Koning Willem I College. De heer Jans is dramaturg bij het Toneelhuis in Antwerpen
d. ervaring met het geven en ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau en deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) ¹	De heer Jans is docent theater aan diverse hogescholen. Mevrouw Blok treedt op als gastdocent, onder andere bij de HKU-opleiding docent Theater
e. visitatie- of auditdeskundigheid	Mevrouw Janssen heeft diverse visitatiecommissies voorgezeten.
f. studentgebonden deskundigheid	Mevrouw Peters behaalde haar BA Theaterwetenschappen aan de UvA en studeert momenteel Regieopleiding (B Theater) aan de AHK

¹ Hieronder worden bijvoorbeeld verstaan afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs, competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten.

Bijlage 2 Programma visitatie

28 en 29 oktober 2014
Zwolle en Arnhem

Dinsdag 28 oktober: Verkenning (locatie Zwolle)

- 12.30 – 14.00 Aankomst commissie
 Werklunch en interne vergadering
- 14.00 – 15.00 *Opleidingsmanagement*
 Kennismaking, doel en programma visitatie, algemeen beeld opleiding
- 15.00 – 15.30 *Inloopspreekuur*
 Mogelijkheid voor studenten en medewerkers voor gedachtewisseling met commissie, tevens bestudering van documenten
- 15.30 – 16.30 *Werkveld en Alumni Docent Theater*
 Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen
- 16.45 – 17.45 *Werkveld en Alumni Toneelschool*
 Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen
- 17.45 – 18.00 Afronding van de eerste dag, bepalen eventuele aandachtspunten voor dag 2

Dag 2 woensdag 29 oktober: Verdieping (locatie Arnhem)

- 09.00 – 09.30 Aankomst commissie
- 09.30 – 10.00 *Examencommissie Theater en Dans*
 Toetsing, gerealiseerd eindniveau
- 11.00 – 12.15 *Docenten Docent Theater (Arnhem 4, Zwolle 4)*
 Doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 11.15 – 13.00 *Studenten Docent Theater (Arnhem 4, Zwolle 4), inclusief afvaardiging opleidingscommissie*
 Programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 13.00 – 14.00 *lunch*
 Intern commissieoverleg
- 14.00 – 15.15 *Docenten Toneelschool*
 Doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 15.30 – 16.45 *Studenten Toneelschool, inclusief afvaardiging opleidingscommissie*
 Programma, toetsing, kwaliteit docenten
- 16.45 – 18.00 Aanvullend onderzoek, formuleren conclusies
- 18.00 – 18.30 Terugkoppeling resultaten, afsluiting van de visitatie

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Deze gegevens zijn verstrekt door de opleiding.

BASISGEGEVENS	
Naam Opleiding	Theater
Instelling	ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Niveau	Bachelor
Oriëntatie	HBO
Aantal studiepunten	240 EC
Afstudeerrichtingen	Acteur
Graad	Bachelor of Theatre
Locaties	Arnhem Onderlangs 9 6812 CE Arnhem 026 3535660
Variant	Voltijd
Startdatum	1 september 2002
Studentenaantallen	1e jaar: 11 2e jaar: 8 3e jaar: 8 4e jaar: 8 Totaal: 35
Voertaal	Nederlands
Registratienummer in CROHO	34860

GEMIDDELD AANTAL CONTACTUREN	
Jaar 1	30
Jaar 2	30
Jaar 3	15
Jaar 4	8

OPLEIDINGSNIVEAU DOCENTEN	
4 Docenten met masteropleiding ¹	34,5%
2 Theoriedocenten met masteropleiding	70%

¹ — Het vaste team (docenten die gedurende het hele schooljaar aan de opleiding lesgeven) bestaat in studiejaar 14/15 uit 18 docenten. Daarvan hebben er 4 een masterdiploma.

DOCENT - STUDENTRATIO	
minimaal 1:8	

KENGETALLEN							
Cohort	Aanmeldingen	Instroom	Diploma na 4 jaar	Diploma na 5 jaar	% rendement na 4 jaar	% rendement na 5 jaar	Uitval
2006-2007	346	11	7	9	78%	100%	
2007-2008	487	9	6	8	75%	100%	
2008-2009	532	12	6	10	55%	91%	1
2009-2010	342	10	6	8	67%	89%	1
2010-2011	466	9	5		63%		2
2011-2012	467	10					
2012-2013	409	10					
2013-2014							

Bijlage 4 Bestudeerde documenten

- Kritische reflectie
- Eindwerkstukken
- Literatuur
- Toetsen
- Toetsbeleid ArtEZ
- Toetsplan
- Beleidsdocumenten
- Evaluatieresultaten
- Verslagen werkveldcommissie
- Jaarverslag examencommissie
- Verslagen opleidingscommissie
- Informatie van decanaat en studieloopbaancoaching
- Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens
- Projecten
- CV's en overzichten van docenten
- Studiehandleiding voor de stages
- Vakbeschrijvingen
- Verslagen geëmitteerden
- Eindwerkstukken van de volgende studenten:

Bijlage 5 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

vooraangaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Lisa Janssen

Datum:

20.10.2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

vooraangaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Petra Blou

Datum:

28-10-2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

T. Baaijng

Datum:

28-10-2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Julie Peters

Datum:

28 oktober 2014

Plaats:

Nwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Jan van Gemert

Datum:

27 oktober 2014

Plaats:

Zwolle

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

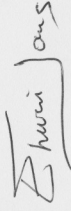
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de opleidingen B Theater en B Docent Theater van ARTEZ. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

ERWIN JANS

Datum:

28/10/2014

Plaats:

Zwolle